У СУСРЕТ XVIII СВЈЕТСКОМ КОНГРЕСУ ШУМАРА

Наша земља је преузела обавезу да буде домаћин и организатор XVIII свјетског конгреса Међународног савеза научноистраживачких организација шумарства и прераде дрвета (International Union of Forets Organization — IUFRO), који ће се одржати 1986. године. Тиме је пред нашу шумарску струку постављен одговоран задатак, који изискује велике припреме. Посебно што се припреме и одржавање Конгреса у нашој земљи, како се оцјењује, морају искористити као снажна мотивација за развој научноистраживачког рада у шумарству и индустрији за прераду дрвета.

У септембру 1981, када је одржан XVII конгрес у Јапану (Kyoto), на коме је било око 1 600 учесника, а међу њима 1 200 научних радника из читавог свијета, уз чињеницу да се више земаља кандидовало за домаћина конгреса, одлучено је да се сљедећи конгрес IUFRO одржи у Југославији. На то је утицао низ разлога а посебно:

— што шумско богатство Југославије има битнију улогу од оне која му се тренутно признаје;

— што се Југославија појављује одмах иза неколико земаља гиганата на том подручју, и то међу развијеним земљама, а нарочито међу земљама у развоју;

— што шуме у Југославији, а и шумарство, имају много специфичног и интересантног за свјетско, нарочито за европско шумарство;

— што се, према подацима IUFRO за 91 земљу, по броју научноистраживачких радника у шумарству и преради дрвета, Југославија сврстава између 12 и 15 мјеста;

— што се рачуна да је од ове 91 земље отприлике петина развијених, док су остале сврстане у категорију земаља у развоју. Наши резултати у шумарству и преради дрвета нарочито су занимљиви за ову већу скупину земаља;

— што је наша земља веома привлачна и у туристичком погледу, па тиме посебно привлачи пажњу и заинтересованост шумарских стручњака и заштитара природе.

Основна сврха једног таквог конгреса о научноистраживачком раду у шумарству и преради дрвета, који се одржава сваке пете године, јесте:

— да се сагледа шта је на подручју науке урађено у међуконгресном периоду;

— да трасира правац научноистраживачког рада и правац повезивања између науке и праксе за сљедећи петогодишњи период;

— да пружи нове подстицаје шумарским струкама у свјетским размјерама;

— да се омогуће међусобни сусрети представника шумарских организација многих земаља, с циљем усклађивања политике научног рада и развијања међусобне сарадње на тему: оријентација у раду с обновљивим природним ресурсима у којима шума и дрво представљају доминантну категорију;

— да пружи помоћ земљама у којима шуме и дрво захтијевају посебан третман у савременом развоју.

Овакви циљеви конгреса подстичу на размишљање о оквирима нашег доприноса њиховом постизању, а, на другој страни, о користи коју може имати наша земља. Ради тога, како се оцјењује, потребно је да ми сами себе, у оквирима шумарске струке, поставимо одређене циљеве и радимо на њиховој реализацији. Према томе, припреме за конгрес у суштини треба да допринесу:

— подизању стваралачког морала наших струка;

— нормализацији и интензификацији научног рада с усмјеравањем на суштинско повезивање науке и практичног рада;

— преокрету у смислу савременијег газдовања шумом и савременијег искоришћавања дрвета;

— развијању интердисциплинарне и међугранске активности између шумарства, прераде дрвета и промета у научном раду и пракси;

— међурепу личком повезивању на подручју наших струка.

— међурепубличком повезивању на подручју наших струка.

За успјешно остваривање постављених циљева формирана су организациона тијела Конгреса: Савезни организациони одбор ЈУ-86 и републички и покрајински организациони одбори, са својим радним тијелима (комитетима и комисијама) из области развоја, научног рада, екскурзија, финансирања и непосредне организације Конгреса.

Савезни организациони одбор, његов извршни одбор и одбор за финансирање, као и његова радна тијела — комитети, координирају рад републичких и покрајинских организационих

одбора и комисија, а по потреби непосредно преузима и руководи акцијама савезног карактера.

Републички и покрајински организациони одбори и њихове комисије за развој, научни рад и екскурзије имају задатак да у сарадњи са адекватним постојећим републичким институцијама обезбиједе унапређивање научног рада и што успјешнију и бржу примјену — трансфер науке у пракси. Поред тога ови организациони одбори су обавезни да припреме и усаврше објекте на терену и погоне прераде за приказ научних и практичних резултата у раду у шумарству и индустријској преради дрвета приликом теренског дијела програма Конгреса.

Како у Црној Гори нема научноистраживачке установе из области шумске привреде нити универзитетске наставно-образовне јединице, то се научноистраживачки рад, у веома малом и недовољном обиму, одвија у другим истраживачким и развојним јединицама. Тако се у Републичком заводу за заштиту природе обављају истраживања везана за израду вегетацијске карте Југославије (дио за Црну Гору), истраживања појединих заштићених шумских комплекса (прашума Биоградска гора, резерват црнога бора Црна пода и др.), као и истраживања разноврсне шумске флоре и фауне, у првом реду ријетке, и коју треба на одговарајући начин заштитити.У Бироу за уређивање шума Црне Горе ради се, у оквиру редовне дјелатности, на уређивању појединих шумских комплекса, на изради шумско-привредних основа и др., што представља драгоцјену основу за даљи истраживачки рад. У Бироу је организован рад на истраживачким темама-пројектима, које финансира СИЗ за научне дјелатности Црне Горе, и то:

— информациони систем и компјутерска обрада података у шумарству Црне Горе;
— израда запреминских таблица и уређајних тарифа за главне, економски значајне, врсте дрвећа у Црној Гори;
— проучавање потреба и изналажење оптималних рјешења за трајно обезбјеђење дрвета као сировине за прерађивачке капацитете;
— могућности сабирања и коришћења секундарних сировина индустрије за прераду дрвета;
— могућности коришћења сунчеве енергије у сушењу резане грађе.

У Пољопривредном институту ради се педолошка карта Југославије (дио за Црну Гору), што с обзиром на структуру земљишних површина, има велики значај за развој шумарства у нашој Републици.

Црногорска академија наука и умјетности у макропројекту „Проучавање природе и природних богатстава Црне Горе'

предвидјела је истраживања која би требало обавити у области шумарства у наредном периоду. Преко свог Одбора за реализацију овог пројекта настоји се потпомоћи истраживачки рад у овој области. Велику препреку у остваривању предвиђеног истраживања представља непостојање научноистраживачке јединице у области шумарства у Црној Гори, која би, сигурно, имала свестрану подршку у Академији и у СИЗ-у за научне дјелатности.

Републички организациони одбор са комисијама: за научно-истраживачки рад, за развој и за екскурзије у циљу подстицања нужних активности и припрема за Конгрес, оцијенили су да би приоритетни задаци на нашем подручју требали да буду:

а) У области научно-истраживачког рада

Изналажење најповољније форме организације и стварање основних кадровских и материјалних предуслова за формирање научноистраживачке јединице у области шумарства и индустрије дрвета Црне Горе. У реализацији овог задатка очекује се пуна подршка ЦАДУ, СИЗ-а за научне дјелатности, Привредне коморе, а нарочито СОУР-а ШИК „Црна Гора", односно удружених радних организација шумарства и прераде дрвета. Посебно, реално је очекивати подршку и одговарајућу помоћ Савезног организационог одбора за припрему IUFRO Конгреса, а нарочито од Заједнице факултета и института шумарства и прераде дрвета Југославије.

Научноистраживачки рад новоформиране истраживачке јединице био би усмјерен првенствено на:

— изучавање и изналажење најповољнијих организационих форми у газдовању шумским богатством и преради дрвета, како би се обезбиједило трајно, рационално и ефикасно привређивање;
— изучавање услова и могућности подизања нових шумских састојина, нарочито на стаништима која могу обезбиједити максималне приносе, како у дрвној маси тако и у будућем привређивању;
— изучавање могућности превођења ниских и деградираних шума у више, економски вредније шумске састојине;
— изучавање техничких својстава најважнијих врста дрвећа у Црној Гори;
— изучавање могућности искоришћавања јефтинијих извора енергије за потребе прераде дрвета;

— изучавање могућности повећања степена финалне прераде дрвета у Црној Гори.

Комисија за научноистраживачки рад предложила је и називе пројеката који би се радили као заједнички за цијелу земљу, а за које постоји највећи интерес у Црној Гори. То би била сљедећа истраживања-пројекти:

— истраживања везана за шуме букве и њихова станишта, као и истраживања везана за прераду буковог дрвета;
— истраживања везана за подручје крша, а посебно превођење ниских и деградираних шума на кршу у виши узгојни облик.

У претконгресном периоду Комисија, Републички одбор и Савез инжењера и техничара шумарства и индустрије за прераду дрвета ангажоваће се на извршавању бројних обавеза, које нормално произилазе из потребе за успјешан ток Конгреса и укључивање нашег подручја у заједничке нам обавезе. Тако се предвиђа да се у надлежности ове Комисије обаве, углавном, сљедећи послови:

израда публикације о шумарству и преради дрвета Југославије (дио за Црну Гору);
израда посебних публикација које би учеснике Конгреса, односно учеснике екскурзија по Црној Гори, упознале са појединим интересантним објектима, као:
резерват црног бора — Црна пода;
национални парк „Дурмитор";
прашумски резерват „Биоградска гора";
ШИК „Велимир Јакић" — Пљевља (монографија).
израда прикладних стручних написа о другим објектима, начину и резултатима рада;

б) У области развоја

Што већа примјена резултата научно-истраживачког рада у пракси. У том циљу ће се приступити:

— утврђивању потреба, могућности и оправданости формирања и организовања развојних центара и других истраживачких и стручних јединица;
— изради програма међурепубличке и међународне сарадње у чему посебно трансфер технологија;
— истраживању могућности примјене резултата истраживања на пољу организације и економске производње;
— утврђивању потреба и могућности обезбјеђивања и образовања кадрова, нарочито дефицитарних струка и то свих нивоа стручности;
— унапређивање рада и развоја шумарства и прераде дрвета;

— преиспитивање, праћење и реализација Средњорочног плана развоја шумарства и индустрије за прераду дрвета.

в) У области екскурзија

С обзиром да Црна Гора представља веома атрактивно подручје како у погледу природних вриједности и ријеткости, тако и у погледу историјских и културних вриједности, то ће организовање испро вођење стручних екскурзија за учеснике Конгреса бити основни задатак нашег Организационог одбора и шумарске струке у цјелини у непосредној организацији Конгреса. У том смислу Комисија за екскурзије већ је припремила предлоге:

— организација, објеката, пунктова, природних и културних вриједности које би требало да обухвате екскурзије, и
— предлог могућих праваца кретања екскурзија кроз нашу Републику.

Дефинитиван избор организација, објеката и пунктова који ће бити посјећени, као и избор маршрута кретања екскурзија биће извршени на нивоу Савезног организационог одбора, односно одговарајућег Комитета.

Поред тога у средствима јавног информисања, гласилима радних организација шумарства и прераде дрвета редовно ће се објављивати информације о активностима везаним за Конгрес, као и научних прилога у часопису „Пољопривреда и шумарство" — публикацији Савеза инжењера и техничара пољопривреде, шумарства и ветерине; израда реферата или кореферата за Конгрес, зависно од оцјене могућности и става у YU — Комитету за научни рад; стална сарадња са Комитетом за развој и Комисијом за екскурзије, како би активности биле синхронизоване и дале највеће ефекте.

Пред нашом шумарском струком стоји, дакле, озбиљан и одговоран задатак. Свестраним ангажовањем наших потенцијала, убијеђени смо да ћемо XVIII свјетски конгрес Међународног савеза научноистраживачких организација шумарства и прераде дрвета — IUFRO дочекати спремнији и организованији у погледу обављања неопходних истраживачких задатака у области шумарства и прераде дрвета у Црној Гори, што је предуслов смишљеног и рационалног будућег развоја у овим и бројним другим привредним дјелатностима.

Припремио: *Др Вељко Мартиновић*